

Ústav soudního inženýrství
VUT v Brně

Přetiskujeme další materiály k uplatnění DPH. První příspěvek je e-mailovou odpovědí pracovnice Ministerstva financí ČR předsedovi prezidia AZO k této problematice, druhou je vyhláška o uplatnění DPH u advokátů a notářů. Úpravu přislíbil pan ministr spravedlnosti i pro znalce a tlumočníky, doposud však nebyla realizována; v tomto směru budou podniknuty další kory, o kterých budeme informovat.

KOMENTÁŘ K PROBLEMATICE UPLATŇOVÁNÍ ZÁKONA O DPH U ČINNOSTI ZNALCŮ A TLUMOČNÍKŮ

Činnosti uskutečňované podle zvláštních právních předpisů zahrnují i činnosti soudních znalců a tlumočnicků, soudních komisařů v řízení o dědictví, advokátů ex offio, kteří poskytují služby pro orgány státní správy za odměnu, která je stanovena příslušnou vyhláškou Ministerstva spravedlnosti.

Ve všech těchto případech se jedná o uskutečňování zdanitelného plnění v rámci podnikání, protože tyto osoby jednájí nezávisle, vlastním jménem a na vlastní účet a odměna za tuto činnost je úhradou za zdanitelné plnění, ze které je plátce povinen odvést DPH.

Při poskytnutí služby pro orgány státní správy nejsou tyto osoby součástí státní správy, jednájí nezávisle, nejsou zaměstnanci státní

správy, a proto jejich činnost i v těchto případech je zdanitelným plněním. Stejný přístup je uplatňován i podle práva Evropských společenství, které se týká DPH, což potvrzují i rozsudky Evropského soudního dvora C-235/85, C-202/90.

V § 14 odst. 4 zákona o DPH se stanoví, jestliže úhrada za zdanitelné plnění není považována za cenu podle zákona o cenách, je základem daně úhrada za zdanitelné plnění. Jestliže je úhradou odměna stanovená vyhláškou Ministerstva spravedlnosti, což je konečná částka, která může být změněna zase jen vyhláškou nebo zákonem, je plátce povinen odvést daň z této odměny a daň se vypočítá podle § 17 odst. 3 ZDPH.

V Praze dne 1. března 2004

Ing. Helena Čapková
pracovnice MF odboru DPH**VYHLÁŠKA**

ze dne 3. března 2004,

kteřou se mění vyhláška č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, ve znění vyhlášky č. 49/2001 Sb.

Ministerstvo spravedlnosti stanoví podle § 374a písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 263/1992 Sb., zákona č. 24/1993 Sb. a zákona č. 30/2000 Sb.:

Čl. I

Ve vyhlášce č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, ve znění vyhlášky č. 49/2001 Sb., se za § 19 vkládá nový § 19a, který včetně poznámek pod čarou č. 3) až 5) zní:

“§ 19a

(1) Zastupuje-li v řízení advokát nebo notář, který je ke dni rozhodnutí o povinnosti k náhradě nákladů řízení³⁾ plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se odměna o částku odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je advokát nebo notář povinen z odměny určené podle této vyhlášky odvést podle zvláštního právního předpisu.⁴⁾

(2) Advokát nebo notář podle odstavce 1 je povinen předložit soudu osvědčení o registraci plátce daně z přidané hodnoty, vydané příslušným správcem daně.⁵⁾

³⁾ § 151 občanského soudního řádu.

⁴⁾ Zákon č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁾ § 33 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.“

Dokončení na str. 93.

soud považuje postup správce daně za správný, čili uznává, že nebylo možno stanovit cenu kombinací nákladového a výnosového způsobu. Tato metoda bere na zřetel reálně dosažitelné pravidelné příjmy, avšak v tomto případě, vzhledem k tomu, že výnosy ze zaniklých nájemních vztahů neplynou, nelze takový závěr vyslovit. Jestliže nebyla splněna podmínka pro stanovení ceny kombinací nákladové a výnosové metody, byla dopočítána cena převáděné nemovitosti nákladovým způsobem. Správce daně tento způsob použil a doměřil daň z převodu nemovitostí.

Ústavní soud si je vědom skutečnosti, že není vrcholným orgánem soustavy obecných soudů (čl. 81 a čl. 90 a násl. Ústavy), nemůže proto na sebe přebírat právo přezkumného dohledu nad jejich činností. To ovšem pouze za podmínky, že tyto soudy postupují ve své činnosti ve shodě s obsahem hlavy páté Listiny a pokud napadeným rozhodnutím nebylo porušeno základní právo nebo svoboda zaručená ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy. Stěžovatel v ústavní stížnosti namítá, že soud porušil jeho právo na soudní ochranu podle čl. 36 Listiny a čl. 90 a čl. 95 odst. 1 Ústavy, přitom v předchozích řízeních uplatnil též námitku porušení svého základního práva zakotveného v čl. 11 odst. 5 Listiny.

Po zvážení všech uvedených skutečností dospěl Ústavní soud k závěru, že podaná ústavní stížnost je důvodná.

Postupem obecného soudu byla porušena zásada spravedlivého procesu, když se správní orgány ani krajský soud ve svých rozhodnutích a jejich odůvodněních přesvědčivě nevyrovnaly se vzniklou situací a jejím právním hodnocením, což v konečném důsledku znamená i porušení práva obsaženého v čl. 11 odst. 5 Listiny. Soud i správní orgány použily při interpretaci § 10 zákona č. 357/1992 Sb. výkladové metody, které popírají smysl a cíl této právní normy. Zákon č. 357/1992 Sb. zatěžuje daní z převodu nemovitostí převáděnou nemovitost, nikoliv nemovitost nabývanou (viz též § 9 tohoto zákona), proto také je poplatníkem daně z převodu nemovitostí převodce, nabyvatel je pouhým ručitelem. V kontextu cílů zákona musí být vedena i aplikace ustanovení § 10 písm. a). Je-li jednoznačně poplatníkem daně z převodu nemovitostí převodce a předmětem daně je úplatný převod nemovitosti a úmyslem zákonodárce je zatížení hodnoty převáděné nemovitosti, tedy převodcem dosažený finanční výnos z prodeje nemovitosti, příp. dosažitelný finanční výnos, je-li dohodnutá cena nižší než zjištěná, pak musí být ocenění vztaženo ke konkrétní převáděné nemovitosti, která je ve vlastnictví toho, kdo je poplatníkem daně, a musí být i při tomto ohodnocení nemovitostí vzat v úvahu právní stav nemovitosti u převodce, nikoli u nabyvatele. Ani argumentace

využívající zpětných účinků vkladu do katastru nemovitostí (s odvoláním na § 133 odst. 2 občanského zákoníku a § 2 odst. 3 zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem) není přípádná. Je totiž nutno mít na zřeteli, že nájemní vztah kupujících existoval po celou dobu vkladového řízení, tj. ode dne podání návrhu na vklad až do dne provedení vkladu. Převodce je po tuto dobu stále vlastníkem, který nadále realizuje všechna práva i povinnosti spojené s vlastnickým právem, včetně daňových povinností (daň z nemovitosti). Teprve provedením vkladu nájem konfusí zanikl, byť s právními účinky ke dni podání návrhu na vklad.

Se zřetelem k uvedeným zjištěním a z nich vyplývajícím závěrům nebyla v této věci převzata argumentace obsažená v dřívějších rozhodnutích Ústavního soudu týkajících se stejné právní problematiky (usnesení z 8. 1. 2002 sp. zn. I. ÚS 473/01, z 15. 1. 2002 sp. zn. III. ÚS 628/01, z 19. 2. 2002 sp. zn. I. ÚS 488/01, z 27. 6. 2002 sp. zn. III. ÚS 500/01, z 18. 7. 2002 sp. zn. IV. ÚS 628/01, z 10. 9. 2002 sp. zn. I. ÚS 502/01, z 24. 9. 2002 sp. zn. I. ÚS 738/01, z 19. 11. 2002 sp. zn. II. ÚS 644/01 a z 19. 11. 2002 sp. zn. II. ÚS 737/01).

Vzhledem k tomu, že jde o usnesení, nepředkládal senát na základě svého odchylného právního názoru tuto otázku k posouzení plénu Ústavního soudu podle § 23 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

Nad rámec této argumentace Ústavní soud připomíná, že na problém reagovala vyhláška č. 338/2001 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva financí č. 279/1997 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění vyhlášky č. 127/1999 Sb. a vyhlášky č. 173/2000 Sb., již se s účinností od 1. 10. 2001 výrazně změnila konstrukce použití výnosové metody při ocenění.

Z uvedených důvodů Ústavní soud stížnosti vyhověl a napadené rozhodnutí zrušil [§ 82 odst. 3 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb.].

V navazující rozhodovací činnosti vycházel Ústavní soud z citovaných závěrů (srov. náleze ve věci sp. zn. II. ÚS 487/01, náleze ve věci sp. zn. III. ÚS 644/01). Jejich využití ve znalecké činnosti je zřejmé, zejména s důrazem na myšlenku, že při oceňování nemovitosti musí být brán zřetel na právní stav nemovitosti u převodce, nikoliv u nabyvatele. Pro využití uvedených nálezů je důležité i připomenutí, že podle čl. 89 odst. 2 Ústavy ČR jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu závazná pro všechny orgány i osoby.

Dokončení ze str. 94

Čl. II

Přechodné ustanovení

Při určení výše paušální odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem v jednotlivém stupni občanského soudního řízení nebo soudního řízení správního, které nebylo v tomto stupni ukončeno ke dni nabytí účinnosti této vyhlášky, se postupuje podle dosavadní právní úpravy.

Čl. III

Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem jejího vyhlášení.

Ministr:

JUDr. Čermák v.r.

Pozn. Alberta Bradáče: částka 34 byla rozeslána (= den nabytí účinnosti) dne 10. 3. 2004.